

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaja dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu „Občinske Uprave“ v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo „Občinske Uprave“ v Ljubljani.

Cena oglasom je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Pravočasno sklepanje proračunov.

(Ukaz c. kr. deželnega šolskega sveta glede pravočasne ugotovitve proračunov za stvarne šolske potrebščine.)

Pravočasno ugotovitev občinskih proračunov ovirajo največkrat krajni šolski sveti, ker ne sestavljajo pravočasno svojih proračunov glede stvarnih šolskih potrebščin.

Že v članku pod gorenjim naslovom v 8. številki „Občinske Uprave“ leta 1910 smo opozarjali, da je ukazal c. kr. deželni šolski svet z ukazom z dne 6. aprila 1910, št. 2167, podrejenim okrajnim šolskim svetom, da naj naznanijo županstvu na podlagi proračunov krajnih šolskih svetov ugotovljene stvarne šolske potrebščine vsako leto do konca meseca oktobra.

Enako je opozoril deželni odbor na to vsa županstva v okrožnici z dne 18. oktobra 1910, št. 14.423.

Vkljub navedeni odredbi c. kr. deželnega šolskega sveta je došlo deželnemu odboru tudi v zadnjem času več pritožb, da dobivajo občine proračune (ugotovljene prispevke) o stvarnih šolskih potrebščinah tako pozno, da jim je čisto nemogoče pravočasno sestaviti in ugotoviti občinski proračun.

Z ozirom na postavna določila občinskega reda glede ugotovitve občinskih proračunov je naročil deželni odbor županstvu v navedeni okrožnici, da morajo sestaviti proračune za prihodnje leto že začetkom meseca novembra predidóčega leta.

Zato se je obrnil deželni odbor iznova na c. kr. deželni šolski svet s prošnjo, da pozove vse c. kr. okrajne šolske svete, naj skrbijo za to, da bodo do tega časa proračuni o stvarnih šolskih potrebščinah ugotovljeni in županstvu prijavljeni.

Vsled tega je izdal c. kr. deželni šolski svet na vse c. kr. okrajne šolske svete nov ukaz, ki ga priobčujemo tu v prevodu.

Glas se:

Št. 7929.

„C. kr. deželni šolski svet za Kranjsko.“

V Ljubljani, dne 14. novembra 1913.

Kranjskemu deželnemu odboru so došle glasom obvestila z dne 12. novembra 1913, št. 22392, v zadnjih letih vnovič številne pritožbe, da se naznanjajo občinam zneski, ki jih morajo pokrivati za stvarne šolske potrebščine, tako pozno, da je občinam večkrat nemogoče občinske proračune pravočasno, t. j. do začetka novembra sestaviti in ugotoviti.

Z opozoritvijo na tuuradna razpisa z dne 8. marca 1902, št. 842, in z dne 6. aprila 1910, št. 2167, se naroča c. kr. okrajnemu šolskemu svetu vnovič, da naj primerno odredi, da se bodo naznanili občinam zneski, ki jih imajo pokriti za stvarne šolske potrebščine, — najkasneje do konca oktobra vsakega leta.

V to svrhu bo moral c. kr. okrajni šolski svet svoje uradno poslovanje glede proračunov o stvarnih šolskih potrebščinah po § 26., točka 8. zakona z dne 23. oktobra 1912, dež. zak. št. 66, dokončati do konca oktobra vsakega leta.

Nadalje pa bo stvar okrajnega šolskega sveta, da določi podrejenim krajnim šolskim svetom na tak način rok za predlaganje proračunov, ki jih morajo ti sestavljati (§ 11, lit. n preje navedenega zakona), da bo c. kr. okrajni šolski svet v stanu pravočasno, torej do konca oktobra presoditi in odobriti proračune o stvarnih šolskih potrebščinah in naznaniti občinam zneske tozadevnih izdatkov.

Priporočati bi bilo torej, da se določi krajnim šolskim svetom za vsakoletno predlaganje njihovih proračunov rok do konca septembra.

C. kr. okrajni šolski svet mora paziti na to, da proračuni od vseh podrejenih krajnih šolskih svetov pravočasno in polnoštevilno dospejo; izostale naj takoj urgira. Kjer je potreba, mora odrediti poizvedbe in

izpopolnitve, proti zamudnim krajnim šolskim svetom pa v slučaju potrebe postopati na podlagi § 8 navedenega zakona z disciplinarnimi sredstvi.“

(Zadnji odstavek razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta se tiče notranjega poslovanja c. kr. okrajnih šolskih svetov, in smo ga zato izpustili).

V svoji rešitvi na deželni odbor pa izraža c. kr. deželni šolski svet željo, da naj deželni odbor naznani vse konkretne slučaje, ako se bo v prihodnje še kdaj pripetilo, da se ne bodo posameznim občinam pravočasno naznanili izdatki za stvarne šolske potrebščine.

Če torej županstva ne dobe vsako leto do konca oktobra od c. kr. okrajnih šolskih svetov tozadevnih obvestil, naj to takoj sporoče deželnemu odboru, da naznani vse take slučaje deželnemu šolskemu svetu.

Odškodnina odbornikom za vdeležbo pri občinskih sejah.

(Kako naj se tolmači tozadevna okrožnica deželnega odbora z dne 5. oktobra 1913, št. 19.038?*)

Naj pojasnimo predvsem, kakšen je bil povod, da je izdal deželni odbor navedeno okrožnico.

Od več strani so dohajale pritožbe, da so se v posameznih občinah izplačevale znatne vsote občinskim odbornikom za prihajanje k občinskim sejam, ne da bi bil za taka plačila kak v postavi vtemeljen povod. Odborniki so bili iz najbližjih krajev, prišli so peš in stroškov niso imeli za to nikakih.

Izplačevali pa so se ponekod naravnost visoki zneski. Tako n. pr. so dobili v neki občini na Notranjskem (S.) odborniki za vsako sejo — če se ne motimo — 75 K. Vzemimo, da bi bilo na leto 10 občinskih sej. V tem slučaju bi imela občina celih 750 K neopravičenih izdatkov, ki bi jih trpela v svojo škodo javnost, torej davkoplačevalci. Zato je izdal deželni odbor to okrožnico, da obvaruje občine in davkoplačevalce pred izkoriščanjem javnega denarja.

Če imajo pa občinski odborniki, ki morajo prihajati k sejam iz oddaljenejših krajev, za to kake izdatke, n. pr. če je treba se peljati z železnico, najeti voz, ali morajo plačati hrano v gostilni, ker ne morejo pravočasno domov, potem se smatrajo dotični izdatki za upravičene, in imajo odborniki pravico do povračila iz občinske blagajne. Seveda pa tega zopet ni smatrati tako, da bi se občinski odborniki gostili in popivali na občinske stroške, ampak se morajo dotični izdatki iz občinske blagajne omejiti na toliko, kolikor je potrebno.

Ker se je več občin vsled sklepov občinskih odborov obrnilo na deželni odbor s prošnjo, da bi se smela še nadalje izplačevati povračila neobhodno potrebnih stroškov, priobčujemo v sledečem eno izmed

tozadevnih rešitev, ki velja v splošnem za vse občine, da se ravnajo po njej.

Na tozadevno vlogo občinskih odbornikov občine V. glede izplačevanja odškodnine za vdeležbo pri občinskih sejah je dal deželni odbor ta-le pojasnila:

Okrožnico z dne 5. oktobra 1913, št. 19038 je tolmačiti tako, da pač ne gre plačilo občinskim odbornikom za vdeležbo pri sejah samo iz tega naslova zlasti torej ne onim, ki stanujejo v uradnem sedežu županstva samega ali v njegovi neposredni bližini, ki torej nimajo niti posebnih stroškov niti kake občutne izgube na času.

Kaj drugega je seveda, če so občinski odborniki v obsežnejših občinah oddaljeni od kraja, kjer se vrše občinske seje, tako da z udeležbo zamude — odnosno ostanejo z doma včasih po pol dneva in več, in so takrat navezani na prehrano izven doma.

Samoobsebi umevno je tudi, da jim gre n. pr. odškodnina, če se morajo k seji pripeljati bodisi z vozom ali kakor koli, sploh za vsak resničen in upravičen izdatek.

V vseh takih slučajih se jim ne more odrekati povračilo gotovih stroškov po § 25. obč. reda, če so v resnici opravičeni in če odborniki zahtevajo povračilo.

O teh izdatkih ima — enako kakor o drugih — sklepati občinski odbor v posameznih slučajih.

Tako bo tudi deželni odbor odločeval o morebitnih pritožbah proti dotičnim izdatkom od slučaja do slučaja.

To naj se pojasni občinskemu odboru pri prihodnji seji.“

Zavarovanje delavcev proti nezgodam pri cestnih delih po cestnih okrajnih odborih.

Deželni odbor je izdal na vse cestne odbore sledeči razpis:

Štev. 5088.

Glasom dopisa delavske zavarovalnice proti nezgodam za Trst, Primorsko, Kranjsko in Dalmacijo v Trstu so v zmislu nedavno izdane odločbe upravnega sodišča¹⁾ popravljajna dela na cestah in cestnih objektih podvržena dolžnosti zavarovanja proti nezgodam na podlagi zakonov z dne 28. decembra 1887. drž. zak. št. 1. iz l. 1888. in z dne 20. julija 1894. drž. zak. št. 168 tedaj, ako se vrše zadevna dela v rednem, stalno tekočem in za trajno dobo urejenem obratu. Sklicujoč se na odločbo upravnega sodišča je delavska zavarovalnica naprosila deželni odbor, da odredi potrebno, da vsi cestni okrajni odbori prijavijo taka zavarovanju podvržena obratna dela, ki jih imajo v svoji izvršitvi oziroma v lastni režiji, v svrhu po zakonu določenega zavarovanja pri njih zaposlenih delavcev proti nezgodam, posluživši se v ta namen v

*) Gl. „Obč. Upr.“ št. 19. letos.

¹⁾ Razsod. upravn. sod. z dne 11./9. 1912 št. 10026.

enem izvodu priložene tiskovine o obratnih naznanilih. V slučaju, da ima cestni okrajni odbor v svojem obratu zavarovalni dolžnosti podvržena popravljalna dela na cestah in cestnih objektih, ki so mu izročena v oskrbo, naj takšne obrate po predpisu § 18. postave z dne 28. decembra 1887. drž. zak. št. 1 iz l. 1888. brez odloga prijavi delavski zavarovalnici in sicer potem deželnega odbora z navedbo potrebnih podatkov v izpolnjenem obratnem naznanilu, da se izogne kaznim, ki jih pri opustitvi prijave ali pri neresničnih navedbah določa v §§ 51. in 52. navedeni zakon. Ako je cestni okrajni odbor v dvomu, spada li tak njegov obrat pod zavarovalno dolžnost, ga ima vseeno prijaviti in v obratnem naznanilu v predalu za opazke navesti razloge, iz katerih dvomi na zavarovalni dolžnosti.

Pripominja se, da je delavska zavarovalnica obvestila deželni odbor, da je pripravljena, da se odstranijo težave, se od svoje strani odredi predpisu zavarovalnih prispevkov za preteklo zavarovanje že podvrženo dobo v prid vsem onim cestnim okrajnim odborom, kateri vsled že pripetivših se nezgod ne bodo zavoda obremenili.

Deželni odbor kranjski.

V Ljubljani, dne 13. junija 1913.

Za deželnega glavarja:

Lampe.

Na to je prejel deželni odbor več vprašanj, ki jih navajamo v naslednjem obenem z danimi pojasnili, za koja se je prosilo v dotičnih vprašanjih. — Ta vprašanja se glase:

I. (O. C. O. v C.)

Ali se cestarji kot deželni uslužbenci prištevajo med delavce, ali jih je izpustiti v obratnem naznanilu v svrhu zavarovanja delavcev proti nezgodam?

Ali se naznani od 1./1. t. l. do 30./6., ali mogoče od 30./6. nadalje do konca leta?

Ali je naznaniti delavce v okrajno bolniško blagajno, kar bi bila velika težava, ker se vedno menjajo; ali bi bilo obenem naznaniti tudi cestarje?

II. (O. C. O. v Č.)

Ker cestni odbor ni na jasnem, kateri cestni delavci spadajo glasom navedene okrožnice v zavarovanje proti nezgodam, se prosi za poduk in pojasnilo:

1. Spadajo-li vsi delavci brez izjeme, ki so vpisani pri cestnem odboru, ne glede na to, da so vpisani le en dan ali pa več dni?

2. Ali spadajo v to zavarovanje tudi deželni in okrajni cestarji?

3. Spadajo-li mogoče delavci, ki opravljajo bolj lahka in manj nevarna dela, k bolniški blagajni?

4. Ali spadajo delavci oziroma zidarji, ki sprejmejo kako delo v akord, tudi v zavarovanje? In ali je naznaniti delavce, ki so podvrženi temu zavarovanju, za celo leto 1913 ali samo od 1./7. t. l. nadalje?

Pojasnila deželnega odbora se glase k vprašanjem pod I.:

Cestarji v deželni ali cestnookrajni službi kot taki niso podvrženi dolžnosti zavarovanja proti nezgodam na podlagi zakonov z dne 28. decembra 1887., drž. zak. št. 1 iz l. 1888., in 20. julija 1894., drž. zak. št. 168. Pač pa zadeva ta dolžnost po § 1. prvonavedene postave delavce v kamnolomih. Ako in v kolikor so torej tudi deželni ali okrajni cestarji zaposleni v kamnolomu, spadajo glede na delo pod zavarovalno dolžnost in jih je v tem oziru prijaviti delavski zavarovalnici.

Kar se tiče prijave zavarovanju podvrženih delavcev, nastopi zavarovanje po zakonu z dejanskim pričetkom zavarovanju podvrženega obrata oziroma z dnem, ko nastopi delavec svoj posel. Tozadevno pa se opozarja cestni okrajni odbor vnovič, da je zavarovalnica pripravljena odredi se predpisu zavarovalnih prispevkov za preteklo, zavarovanju že podvrženo dobo v prid vsem onim cestnim odborom, ki vsled že pripetivših se nezgod zavoda ne bodo obremenili. Za slučaj torej, da so se n. pr. v kamnolomu, — ako ima cestni odbor tak obrat, — dogodile nezgode pri delavcih, zavarovalnica po svoji izjavi ne bo predpisala zavarovalnih prispevkov za že doteklo dobo zavarovanja, ako je cestni odbor tudi s svoje strani ne bo obremenil radi nezgod, ki so bile morda tekom doslej potekle dobe zavarovanja. V takem slučaju bodo zavarovalni prispevki predpisani le od dneva prijave na zavarovalnico dalje.

V ostalem pa je za čas, od katerega naprej se predpišejo zavarovalni prispevki, merodajen tisti dan, ki ga cestni okrajni odbor nastavi v obratnem naznanilu za dejanski pričetek obratnega dela v kamnolomu.

Okrajni bolniški blagajni je po zakonu z dne 30. marca 1888., drž. zak. št. 33 o dolžnosti zavarovanja delavcev za slučaj bolezni prijaviti vse delavce, ki so zavarovani na podlagi zakona o dolžnosti zavarovanja proti nezgodam, torej tudi delavce v kamnolomih. Deželnih in okrajnih cestarjev pa tudi tedaj, če so zaposleni v kamnolomih, ni treba prijaviti okrajni bolniški blagajni, ker se po § 2. preje navedenega zakona dolžnost do zavarovanja za slučaj bolezni ne tiče uslužbencev dežele ali cestnega okraja s trdno plačo.

V ostalem se pripomni, da postanejo delavci v kamnolomih člani bolniške blagajne po § 13. zakona z dnem, ko nastopijo ta svoj posel, ter jih je po § 31. prijaviti najkasneje tretji dan po nastopu dela, in ko izstopijo, odjaviti najpozneje v treh dneh po izstopu iz delovnega razmerja.

Pojasnila k vprašanjem pod II.:

1. Po § 1. zakona z dne 28. decembra 1887, drž. zak. št. 1. iz l. 1888., so podvrženi zavarovanju proti nezgodam vsi delavci v kamnolomih, torej tudi cestarji, če so zaposleni v kamnolomih, ne glede na okolnost, koliko dni traja ta zaposlenost. Razun teh so zavezani zavarovanju zoper nezgode vsi delavci, ki imajo opravke v obrtovnih delovršbah, obsejajočih zvrševanje stavbinskih del, ali kje drugje pri zvrševanju

stavb. Če torej kak cestni odbor redno sam izvršuje stavbinska dela n. pr. pri cestnih objektih, so pri tem zaposleni delavci (tudi cestarji) zavezani zavarovanju. Če pa cestni odbor samo slučajno enkrat izvrši tako stavbinsko delo, zaposlenih delavcev ni treha zavarovati, ravno tako ne delavcev, zaposlenih pri navadnih vzdrževalnih delih, ki nimajo značaja stavbinskih del in tudi niso z njimi v nobeni zvezi. Na podlagi § 18. zakona razsoja delavska zavarovalnica o zavarovalni dolžnosti in uvrstitvi v primerni nevarnostni razred in odstotek po podatkih v obratnem naznanilu ter je zoper njeno odločitev dopusten priziv na deželno vlado.

2. Cestarji v deželni ali cestnookrajni službi kot taki niso podvrženi dolžnosti zavarovanja na podlagi zgoraj navedenega zakona in zakona z dne 20. julija 1894., drž. zak. št. 168.

Ako in v kolikor pa so deželni ali okrajni cestarji zaposleni v kamnolomih ali pri obratno izvrševanih stavbnih delih, spadajo glede na to delo pod zavarovalno dolžnost in jih je v tem oziru prijaviti delavski zavarovalnici.

3. (Enako kakor v predzadnjem in zadnjem odstavku pojasnila pod I.)

4. Pod zavarovalno dolžnost spadajo v kamnolomih zaposleni delavci tudi, če delajo v akordu t. j. če so plačani n. pr. od m³ nalomljenega kamna; ni pa podvržen zavarovalni dolžnosti, kdor prevzame delo v akord kot samostojen podjetnik.

5. Kar se tiče prijave zavarovanju podvrženih delavcev velja vse ono, kar je povedano v predstojajočih pojasnilih pod I.

Iz zadnjega zasedanja dežel. zbora.

(Ali je bil deželni odbor upravičen izdati županstvu okrožnico zaradi sestave prvotnega imenika porotnikov?)

Kakor je znano našim čitateljem, zlasti prizadetim županstvom, je prišlo v zadnjem zasedanju deželnega zbora na vspored tudi vprašanje — vsled tozadevne interpelacije, če je bil deželni odbor upravičen izdati županstvu z okrožnico poziv, kako naj sestavijo prvotne imenike porotnikov. — Dotična interpelacija, v koji se je reklo, da deželni odbor ni bil upravičen izdati tako okrožnico, je bila naslovljena na g. deželnega predsednika kot zastopnika c. kr. vlade.

Odgovor, ki ga je dal gosp. deželni predsednik, ekselencja baron Schwarz na to interpelacijo, je bil ta-le:

Deželni odbor je res izdal okrožnico na vsa županstva, s katero so se ta opozorila na zakonite predpise, po katerih se imajo župani ravnati pri sestavi prvotnega imenika porotnikov. Dotična določila zakona z dne 23. maja l. 1873., drž. zak. št. 121, se navedejo dobesedno v tej okrožnici.

Konečno se v tej okrožnici povdarja velika važnost zadeve za pravosodje v deželi in se opominja,

da je deželni odbor pripravljen, na željo dajati pojasnila in podpirati župane pri izpolnitvi njihove dolžnosti; tudi se zaukaže o letošnji sestavi prvotnega imenika porotnikov poročati do 20. septembra t. l.

Da se naj ta imenik predloži deželnemu odboru, ni zahtevano v tej okrožnici; nasprotno opozarja se na zakonito določilo, po katerem se morajo imeniki pravočasno predložiti okrajnemu glavarstvu.

Ravnatoko si ni pridržal deželni odbor kontrole vsebine prvotnega imenika ali pa nadzorovanja županov glede te vsebine, tako da se lahko označi v interpelaciji izražena bojazen, da bi deželni odbor vplival na sestavo, oziroma vsebino prvotnega imenika porotnikov, in da bi ta važni del justične uprave prešel v roke deželnega odbora, brez podlage.

Omenjeno okrožnico je torej smatrati le kot podpiranje okrajnih oblastev pri nadzorstvu in vodstvu županstev glede sestave prvotnega imenika; zategadelj in ker letni imenik porotnikov sestavi komisija pod predsedstvom predsednika sodnega dvora šele potem, ko so bili od županov predloženi prvotni imeniki pravilno pregledani od politične okrajne oblasti in ko se je izvršilo reklamacijsko postopanje, nimam povoda, da bi vsled omenjene interpelacije v predmetu kaj ukrenil.

Pokončevanje vran.

Štev. 22587.

Okrožnica

vsem županstvom na Kranjskem.

Deželni odbor je sklenil oddajati županstvom in zasebnikom za poskušnjo brezplačno strup za pokončevanje vran.

Ta sklep se naznanja županstvu z naročilom, naj ga po krajni navadi ljudstvu razglasi.

Prošnje za dobavo strupa je vlagati pri deželnem odboru potem pristojnih županstev. Prošnjam je priložiti potrdilo c. kr. okrajnega glavarstva, da ima župan, ozir. dotični prošnjik dovoljenje za dobavo tega strupa. Tozadevna dovolila izdaja okrajno glavarstvo brezplačno.

Strup je kemična sestavina iz glicerina, fosfora in bolusa.

Pri pripravi strupa in njega uporabi se je držati sledečih navodil:

Pred uporabo ga je zmešati z govejo krvjo. Zadoštuje 9 do 10 l krvi, katero je treba dobro segreti, da se kolikor mogoče razkroji. Strup je vsipati v segreto kri polagoma in ob enem kri mešati, da se strup popolnoma spoji s krvjo. Ker ostane preveč krvne sirtke, ki bi se pri nastavljanju poizgubila, se pridene tej zastrupljeni krvi toliko kruha in moke, da postane gosta zmes.

Na ta način pripravljena kri se razmeče v večjih ali manjših količinah tam, kjer se vrane najraje zbirajo, n. pr. ob gnojnih kupih ali ob potokih za strugo.

Strogo pa je paziti, da se nastavlja strup kolikor mogoče daleč od hiš in vseh javnih potov in se s tem prepreči vsaka nevarnost. Najbolje je nastavljanje po zimi, ko je vse zasneženo in vrane požro vse, kar najdejo užitnega.

Zastrupljene vrane je pobrati in zakopati, da se po njih ne zastrupe še druge živali.

Natančno navodilo za rabo omenjenega strupa je priobčeno v glasilu Slovenskega lovskega društva „Lovec“ št. 11. iz leta 1912 in št. 4. iz leta 1913.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dne 30. novembra 1913.

Za deželnega glavarja:

Dr. Ivan Zajc.

Vprašanja in odgovori.

163. Županstvo Toplice.

(V zadevi občinske naklade na žganje iz domačih pridelkov, ki se doma porabi: Ali se pobira občinska naklada tudi od tega?)

Imenovano županstvo se je obrnilo na deželni odbor z naslednjo prošnjo z ozirom na ukaz, v kojem je bilo odločeno, da se mora po določilu § 3. ukaza c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 31. dec. 1904, št. 24.743, dež. zak. št. 1 iz l. 1905., plačevati naklada na pivo in žganje od uporabe, torej tudi od žganja pri privatnikih, ker je ta naklada konsumna davščina: Deželni odbor naj bi oprostil te doklade posestnike, ki so prosili in tudi dobili dovoljenje za prosto kuho žganja za svojo domačo porabo, češ da so imeli letos vsled slabe sadne letine le par kotličev za skuhati.

„Zato bi“ — pravi županstvo — „ta naklada na kmetovalce zelo slabo uplivala . . . , ker bi občinstvo vrglo vso krivdo le na občinski odbor, da je on to naklado vpeljal.“

Pojasnilo (dež. odbora v uradni rešitvi):

Št. 23.318. — Na tamuradno prošnjo z dne 8. oktobra 1913, št. 1608, odnosno na vlogo z dne 20. novembra t. l. se županstvu v zadevi samostojne naklade na žganje prijavlja, da deželni odbor sploh ne more nikogar oprostiti od naklade na žganje, ker to ne spada v njegov delokrog. Posameznih oseb pa tudi občina, ki sicer o teh nakladah sklepa, nima pravice oprostiti, ker § 3. ukaza c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 31. decembra 1904, št. 24.743, dež. zak. št. 1 ex 1905 jasno določa, da se mora naklada pobirati od vsega žganja, ki se v občini použije ali na kak drug način porabi. Izvzeto od naklade je le tisto žganje, ki je po § 6. zakona z dne 20. junija 1885, drž. zak. št. 95, državne davščine prosto (žganje, ki se rabi za obrtne namene).

V danem slučaju bi se tedaj oprostitev dala izvršiti le na ta način, da občinski odbor sklone, da se naklada na žganje v l. 1913. odnosno 1914. več ne pobira. S tem sklepom pa, ki bi veljal za vse občane, bi bila občina občutno oškodovana in bi morala skrbeti, da se dohodki, ki jih je dosedaj donášala naklada na žganje, dobijo na kak drug način.

* * *

K temu pripominjamo, da smo v „Obč. Upravi“ že večkrat pisali, da morajo plačevati občinsko naklado tudi od doma izkuhanega žganja vsi oni, ki kuhajo žganje iz domačih pridelkov in je doma porabijo. — Če žganje prodajo, potem ne plačajo davka oni, ampak dotični, ki je porabi ali potoči. — Ljudje naj se o tem pouče in naj se jim zadevne določbe raztolmačijo, zlasti pa občinskim odbornikom naj se stvar pojasni, da pouče ljudi, pa ne bo nobenega nepotrebnega razburjenja.

164. Županstvo Rovte.

Vprašanje:

Tukajšnji občan je prebival v tuji občini 11 let nepretrgoma, t. j. do svoje smrti. Naša občina je prosila to občino za sprejem njegove vdove in mladoletnih otrok v domovinstvo. Občina bivališča pa nas je obvestila, da so sprejeli v občinsko zvezo pač vdovo, nedoletnih otrok pa ne.

Vprašamo torej: Ali so z vdovo dobili tudi otroci domovinstvo v tuji občini, ali ne?

Odgovor:

Ne! — Po § 6. domovinskega zakona z dne 3. decembra 1863, drž. zak. št. 105, so ostali otroci pristojni v oni občini, v kateri je imel oče ob svoji smrti domovinsko pravico, torej v Vaši občini, ker se po § 13. navedene postave domovinska pravica otrok ni mogla spremeniti.

Da pa niso bili sprejeti tudi otroci v domovinsko zvezo dotične tuje občine, zakrivili ste sami. Prosimi bi bili morali za sprejem očeta, ne pa matere-vdove, ker morate vendar vedeti, da slede otroci v domovinstvu le očetu, a nikdar zakonski materi.

Napako pa lahko popravite s tem, da takoj vložite prošnjo na dotično občino, da prizna naknadno domovinsko pravico tudi očetu, če ni poteklo že pet let od njegove smrti.

Če so dani tudi sicer vsi postavni pogoji, potem dotična občina prošnje ne bo mogla zavrniti; (§ 4. domovinskega zakona z dne 5. decembra 1896, drž. zak. št. 222). Ako občina bivališča ne reši prošnje v 6 mesecih, se obrnite na predstojno okrajno glavarstvo po § 6. navedene postave. — Potem bodo tudi otroci dobili po očetu domovinstvo v dotični občini.

165. Županstvo G. na Goriškem.

Vprašanje:

1. Župan je ukazal nekemu podžupanu v K., da naj zarubi nekaterim dolžnikom premičnine, ker se branijo plačati dolg v občinsko blagajno. Podžupan pa ni hotel ubogati župana ter je zavrnil ukaz, češ da mora to storiti občinski tajnik ali pa župan sam. — Prosimo za pojasnilo: Kako je pravilno postopanje pri rubežni po § 82. občinskega reda (za Goriško)? Katere osebe so merodajne, in ali ni podžupan dolžan izvršiti ukaz po § 49. obč. reda (za Goriško)?

2. Ali ima županstvo pravico izterjati tudi globe županstva v zmislu § 82. občinskega reda, ako se stranke branijo plačati jih, in v kateri dobi?

Odgovor:

K 1. Občinski red ne določa, kdo mora izvršiti rubežen, ampak pravi le, da ima denarne dajatve izterjati župan po svojih organih. Lahko stori to sam, ali pa po občinskih uslužbencih, navadno po občinskem slugi, kjer ga imajo, ali po občinskem tajniku itd.

Da bi moral to storiti po županovem ukazu kak občinski svetovalec ali odbornik, tega zakon (občinski red) ne določa. V § 48. obč. reda za Gor.-Grad. je pač določeno, da lahko občinski odbor (ali „stare-

šinstvo", kakor pri vas nazivljete občinski zastop) — toda ne župan sam — postavi za lažje izvrševanje krajevno-policijskih in drugih krajevnih poslov v dotičnih posameznih delih občine bivajoče občane, da podpirajo župana, toda le v teh poslih (n. pr. pri nadzorovanju gostiln itd.). — Občinskih poslov pa jim ni mogoče izročiti.

Če bi torej župan ne imel nobenega občinskega uslužbenca, bo moral rubiti sam; ker pa ima — kakor izvajamo iz vprašanja — tajnika, naj naroči temu, da izvrši rubežen. — Ako bi bila ta brezvspešna, naj se obrne županstvo na okrajno glavarstvo, da jo izvrši ono, (politična eksekucija). — Če bi pa dolžniki bili uporni, ali celo hoteli rubežen s silo preprečiti, naj se naznanijo državnemu pravdnistvu.

K 2. Glede izterjanja glob velja vse to, kar smo navedli pod 1, če je naložitev izrečena v postavni obliki in je razsodba občinskega kazenskega senata pravomočna. Izterjati se morajo globe v treh letih, ker sicer zastarajo.

166. Gospod A. F. v C. (Štaj.)

Vprašanje:

V sosedni občini se bodo vršile občinske volitve. V naši občini nas je veliko posestnikov, ki imamo v tej sosedni občini volilno pravico.

Ali smemo mi voliti odbornike iz naše občine ali ne? Ali je postavno, da bi imeli pri nas nekaj odbornikov, ki bi spadali k občinskemu odboru sosedne občine?

Odgovor:

Volilna pravica onih, ki plačujejo v kaki občini direktne davke, prebivajo pa v drugih občinah, je vtemeljena v občinskem redu in v občinskem volilnem redu za Štajersko. — Ker je po § 9. obč. volilnega reda za Štajersko tudi lahko voljen vsak občan, ki ima v dotični občini volilno pravico (t. j. aktivno volilno pravico) in ki ga ne izključuje nobeden v §§ 10. in 11. navedenih razlogov, — je torej čisto jasno, da ima tudi pasivno volilno pravico, t. j. da sme biti voljen, četudi biva v drugi občini. Le v starejšinstvo ne more biti voljen, če nima v občini svojega bivališča; (§ 34. obč. volilnega reda za Štajersko).

(Op. — Na to vprašanje smo odgovorili le izjemoma, četudi Vas ne najdemo niti med naročniki „Občinske Uprave“, še manj pa med člani „Kmetijske županske zveze“. — Vaši občini se list redno dopisilja, a skrajno neredno plačuje; na dolgu je že 4 leta. — V prihodnje bodo romala taka vprašanja v koš.)

167. Županstvo Nabrežina.

Vprašanje:

Prosimo pojasnila: Ali imajo oni davkoplačevalci, ki plačujejo samo osebno dohodnino, volilno pravico za občinske volitve in ali se jih mora vpisati v volilni imenik? Po mnenju županstva bi taki davkoplačevalci ne imeli volilne pravice, ki plačujejo samo osebno dohodnino, kajti od tega davka ne dobi občina prav ničesar, ker ni mogoče naložiti nanj občinskih doklad. Zakaj naj bi torej taki ljudje imeli volilno pravico; takrat ko se je izdal sedanji občinski volilni red za Goriško-Gradiščansko z dne 7. aprila 1864, se seveda ni mislilo, da pride tudi ta davek v poštev, ker takrat še ni bil vpeljan.

Odgovor:

Po določbah 1. točke § 1. obč. voliln. reda za Goriško-Gradiščansko imajo volilno pravico vsi občani, ki so avstrijski državljani in ki plačujejo v občini od zemljiškega posestva, obrti ali dohodnine (Einkommen)

kak direkten davek. Iz tega sledi, da imajo volilno pravico za občinski odbor tudi vsi oni, ki plačujejo le osebno-dohodninski davek.

168. Cestni okrajni odbor v M.

Vprašanje:

Cestno-okrajni proračuni se morajo po nalogu vis. deželnega odbora sestaviti za l. 1914 po novem cestnem zakonu, ki jasno določa v § 12., da nosi prva 3 leta cestne vzdrževalne stroške $\frac{3}{5}$ deželni zaklad, $\frac{2}{5}$ pa cestni okrajni odbori. Ker se pa vendar dvomi, če spadajo tudi obresti in amortizacijske kvote od najetih posojil med vzdrževalne stroške, prosimo tozadevnega pojasnila. Vzemimo primere:

1. Ako bi znašali vzdrževalni stroški . . .	17.000 K,
obresti z amortizacijo vred pa okroglo . . .	3.000 K,
skup . . .	20.000 K;
ali plača deželni zaklad . . . $\frac{3}{5}$ =	12.000 K,
in cestni odbor . . . $\frac{2}{5}$ =	8.000 K,
skup . . .	20.000 K?

2. Ali nosi deželni zaklad $\frac{3}{5}$ samo od 17.000 K, torej . . .	10.200 K,
cestni zaklad . . . $\frac{2}{5}$ =	6.800 K,
in obresti z amortizacijo . . .	3.000 K,
skup . . .	20.000 K,

tako da bi plačal cestni odbor 9.800 K?

Odgovor:

Po informacijah na merodajnem mestu Vas obveščamo, da se bodo izplačevali deželni prispevki le za vzdrževanje deželnih cest, (torej dosedanjih okrajnih cest, ki pridejo v upravo dežele kot deželne ceste II. vrste), in sicer od 1. januarja 1914 dalje. Iz tega sledi, da se za nazaj kaki prispevki dežele itak ne morejo izplačevati, zlasti ne za že obstoječe in starejše dolgove cestnih odborov.

V gorenjem slučaju bo plačal deželni zaklad $\frac{3}{5}$ ski prispevek le od zneska 17.000 K, torej 10.200 K.

Kdaj se prične izplačevanje deželnih prispevkov, o tem bo odločeval deželni odbor kasneje.

Način in rok izplačevanja namreč še nista niti določena niti znana, zlasti ker prevzete cest tudi še ni formalno izvršeno. Tozadevno se bode odredilo vse nadaljno šele, ko prevzame posle novoizvoljeni deželni odbor.

169. Županstvo Im. (Štaj.)

Vprašanje:

Prosimo za pojasnila v sledečih vprašanjih:

1. Ali mora županstvo pri razpoložitvi volilnega imenika, ki je sestavljen in razdeljen po 3 razredih na podlagi davčnega, uradno potrjenega davčnega predpisa, — razpoložiti volilcem tudi davčni, uradno potrjeni predpis? Ali zadostuje razpoložitev volilnih imenikov vseh 3 razredov?

2. Ali voli kurator brez pooblastila za oženjenega kuranda, (t. j. onega, ki je pod kuratelo = skrbstvom), ki je soprostnik z ženo? Morda bi žena podpisala pooblastilo na podlagi dekreta sodne oblasti, ali tudi brez njega? Dalje, ali se ga more dati v reklamacijskem času, ko so volilni imeniki razpoloženi, vpisati kot volilca? Ali morda tega sploh ni treba?

Prosimo odgovor v zmislu štajerskega volilnega reda, ki je sedaj pravomočen.

Odgovor:

K 1. Po § 16. obč. voliln. reda za Štajersko (odst. 1.) mora občinski predstojnik volilne imenike v občinskih uradnih prostorih vsakemu na vpogled

razgrniti. O razpoložitvi davčnih izkazov ne govori volilni red ničesar, torej jih ni treba razpoložiti.

K 2. Po § 7. navedenega voliln. reda izvršuje volilno pravico mož, če sta sosesestnika v zakonski skupnosti živeča mož in žena (zakonca). Gotovo je, da volilna pravica v tem slučaju obstoji; vprašanje nastane samo, kdo jo sme izvrševati in kako. V tem slučaju so merodajna določila § 4., točka 1. obč. voliln. reda za Štajersko, ki določa, da izvršujejo osebe, ki niso samopravne, svojo volilno pravico po svojih zastopnikih.

Ker obstoji za izvrševanje te pravice pri sosesstvu le en glas, in bi moral voliti za ženo mož, ki pa ni samopraven, ker je pod kuratelo, sledi iz tega, da voli — oziroma izvršuje njegovo volilno pravico kurator — kot njegov postavni zastopnik — sploh brez vsakega pooblastila. Ni torej treba, da bi bil v volilnem imeniku vpisan kurator kot volilec za dotično posestvo. (Kaj ste mislili z zadnjim odstavkom svojega vprašanja, nam ni jasno. Saj obč. red in obč. volilni red za Štajersko zadnji čas ni bil spremenjen, ampak je v veljavi oni iz l. 1864.)

170. Županstvo Podrečje.

Vprašanje:

Pri nas bomo delali zasebni, namreč vaški most, in sicer prispeva $\frac{1}{3}$ občina, ostale stroške pa oni posestniki, ki bodo rabili most. Nasipali bomo tudi gozdna in poljska pota. Stroški se bodo pokrili po razmerju direktnih davkov in se razdele na posestnike onih parcel, ki vozijo po teh potih. Ali mora županstvo plačati davčnemu uradu za prepis davka teh parcel? Ali ni dovoljeno županu ali njegovemu namestniku, da bi brezplačno sam napravil izpis iz davčnega katastra?

Odgovor:

Kolikor je nam znano, dopuščajo večinoma pri vseh davčnih uradih, da zastopniki županstva sami napravijo izpise iz davčnega katastra o predpisu direktnih davkov. Če ste pripravljeni to sami oskrbeti, pa vam bi morda davčni urad tega ne dopustil, se obrnite enostavno na c. kr. finančno ravnanstvo v Ljubljani, da izda davčnemu uradu potrebna navodila.

Seveda če naročite temu uradu, da vam napravi izkaz, potem bo zahteval plačilo od onega, ki je naročil izpis o davčnem predpisu, torej od županstva.

Zakonite pristojbine za take vrste davčnih izpisov ni, ampak se plača le honorar (nagrada) dotičnemu davčnemu organu, ki izvrši tak izkaz.

171. Županstvo P.

Vprašanje:

1. V naši občini se naseljujejo ljudje, ki prihajajo iz Amerike, so pa pristojni v druge občine. S seboj pripeljejo navadno žene in otroke; oženili so se v Ameriki, dokaza pa po navadi nimajo nobenega, da so cerkveno poročeni. Nobeden se tudi ne zgleda pri županstvu. Če je torej treba kakih podatkov glede domovinstva, pa ne vemo kaj storiti, ker ni znano, če je zakon pravilen ali ne, ker so sicer otroci pristojni v domovno občino matere.

2. Zopet drugi so, ki pridejo v občino, pa se tudi ne naznani. Ko pride 10 let, pa trdijo, da so pristojni v to občino, dasi ni nikjer — v nobenem zapisniku zapisano, kdaj da se je kdo priselil v občino. Kako je s takimi strankami, ki nimajo nobenega dokaza o dobi bivanja. Ali se morajo na same trditve sprejeti v občinsko zvezo?

3. Dalje je mnogo takih gospodarjev, ki svojih poslov ne naznani pri županstvu, hlapci in dekle se pa tudi ne zglašajo. Ali se taki gospodarji lahko naznani na c. kr. okrajno glavarstvo? Kako naj županstvo odgovarja, če pride kako vprašanje, kje da je kaka oseba, če pa ni zglašena in ne vpisana v nobenem zapisniku?

Odgovor:

K 1. Splošna zglaševalna dolžnost pri nas res da ni zakonito uvedena, vendar pa se županstvo lahko posluži pravice kot krajevno-policijsko oblastvo in z javnim razglasom odredi zglaševanje, sklicuje se pri tem na odredbo ministrstva notranjih zadev in najvišjega policijskega oblastva z dne 15./2. 1857. drž. zak. št. 33., po kateri mora vsak gospodar, ki vzame koga na stanovanje, tega zgledati pri županstvu. Kdor bi tega ne storil, naj se naznani na c. kr. okrajno glavarstvo.

Vprašanje, če je kdo cerkveno — ali pa sploh poročen ali ne, bo bolj zanimalo dušnega pastirja, nego županstvo. — Če bo treba dokazati domovinstvo otrok, bo to že vsak storil; ravnotako če bo prosil kdo za sprejem v občinsko zvezo, ker dokler ne dokaže, da je postavno poročen in da so otroci zakonski, žena in otroci itak ne slede njemu v domovinstvu.

Sicer pa na to vprašanje odgovoriti v splošnem, ni lahko. Vprašajte raje za gotove (konkretne) slučaje. — Tudi Vaše vprašanje ni bilo dosti jasno in smo je morali prikrojiti, kakor smo je mi razumeli.

K 2. Glede zglaševanja velja ono, kar smo povedali pod 1.

Če županstvu ni znano, da stranka ni bivala v občini 10 let nepretrgoma, mora ta doprinesiti dokaz o bivanju, kar lahko stori po verodostojnih pričah, ki to potrdijo. — Samo na podlagi nedokazanih trditev seveda občinski odbor ni zavezan, koga sprejeti v občinsko zvezo.

K 3. Tudi glede poslov in njihovega zglaševanja veljajo gori navedeni predpisi, ki se morajo tembolj upoštevati, ker nalaga poselski red posebne dolžnosti glede izvrševanja županstvom. Zato naj se vsak slučaj opustitve zglaševanja naznani c. kr. okrajnemu glavarstvu, ki obrača temu posebno pažnjo.

Sicer naj pa županstvo večkrat poizveduje po občini in naj potem javnih razglasov večkrat naroči prebivalstvu, da izvršuje zglaševalno dolžnost. — (Glej tudi odgovor na 159. vprašanje v 21. števil. „Občinske Uprave“ letos.)

Vestnik „Rafaelove družbe“.

Izseljevanje je pojav v našem narodu tolike važnosti, da mu moramo posvečati vso pozornost. Zato bo temu predmetu ohranjen stalen prostor v našem listu. Vse informacije, nasveti, poučni članki, svarila itd. so nam dobrodošla.

Tu priobčujemo poročilo iz kraja, kamor se seli največ slovenskih deklet, — iz Egipta.

Pismo iz Kaire v Egiptu. Predsednica avstrijskega katoliškega društva v varstvo deklet, gospa grofica Mercedes Hohenwart-Montalvo poroča sledeče: „Prepogosto izseljevanje služkinj iz Kranjske, Goriške in Istre naj se kolikor mogoče omeji in zadržuje. Veliko važnost in pomen bi imelo nad-

zorstvo (kontrola) deklet, ki se ukreajo na Lloydovih parnikih v Trstu, ki so večinoma le Slovenke. — Društvo za varstvo deklet v Kairi stori kolikor je mogoče, a vendar ne more zadostiti vsem potrebam, ker mu manjka gmotnih sredstev.“

Iz tega poročila je razvidno, koliko slovenskih deklet je lahko nesrečnih in za vedno izgubljenih, ki gredo po zaslužku v Egipt bodisi v Aleksandrijo, Kairo ali kam drugam; ki se odzovejo prijaznemu vabilu, ker se jim obeta dobra služba, tam pa pridejo v nepošteno službo, ter tako duševno in telesno propadejo in se potem zelo težko rešijo iz takega nesrečnega položaja. Zatorej svarimo vsa tista dekleta, ki nameravajo iti v Egipt, naj ostanejo raje doma in naj ne verujejo vsakemu sleparju na njegovo prijazno vabilo. V slučaju pa, ako dekle na vsak način misli, da mora iti v Egipt, bodi previdna ter naj se popreje obrne na družbo sv. Rafaela v Ljubljani, Dunajska cesta 29, ali pa na gori imenovano društvo v Kairi, da se na ta način popreje natančno informira v celi zadevi.

Državne železnice v letu 1912.

Iz poročila železniškega ministrstva o upravi državnih železnic v letu 1912. povzamemo: Koncem minulega leta so merile državne železnice 19.280 km;

investirani kapital je znašal 5 milijard 722.557.121 K. Osebni in tovorni promet se je znatno pomnožil in je dosegel 876.239.000 kron. Redni izdatki državnih železnic so znašali 634.942.000 K. Na kilometer je prišlo dohodkov 14.430 K. — Leta 1911. je znašal prebitek 186.521.000, na kilometer 13.338 kron. Investirani kapital se obrestuje po 3·93%. Ker pa so znašale v l. 1912. obresti z drugimi vplačili vred 247.183.185 K, čisti prebitek pa le 201.742.619 K, je bilo primanjkljaja 45.440.556 K, ki ga je morala pokriti vlada iz drugih državnih dohodkov.

Iščem službo kot občinski tajnik ali slično službo.

Imam srednješolsko izobrazbo in večletno prakso kot obč. tajnik ter sem v vseh panogah obč. uprave popolnoma samostojen delavec z obsežno pravno naobrazbo. Vešč sem slovenskega, srbo-hrvaškega, nemškega in italijanskega jezika v govoru in pisavi, kakor tudi slovenske in nemške stenografije in stroje-pisja. Službo bi mogel nastopiti 1. januarja 1914 in prosim ponudbe na upravo tega lista pod „Treznost 28“.

Kranjska deželna banka v Ljubljani

v deželnem dvorcu — vhod v Gosposki ulici 2.

Obrestuje hranilne vloge po

$4\frac{1}{2}\%$

brez vsakega odbitka. Obresti se pripisujejo glavnici polletno. Vloge v tekočem giro-računu in na blagajniške liste po najugodnejših pogojih.

Daje komunalna posojila

občinam, okrajnim in šolskim odborom ter zdravstvenim zastopom, v

$4\frac{1}{2}\%$

komunalnih zadolžnicah.

Hipotekarna posojila

v zastavnih listih po

$4\frac{1}{2}\%$.

Eskomptuje menice denarnih zavodov in daje lombardna posojila. Prodaja lastne pupilarno-varne komunalne zadolžnice in zastavne liste.

Banka je pupilarno varen zavod ter jamči zanjo dežela Kranjska.

Uradne ure za stranke vsak delavnik od pol 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do 6. ure popoldne.